

קהילת משכנות יעקב

בית המדרש הגדול שטיבלאך ומקוה טהרה

בית פנחס

בעזה"ת

דיני ערב פסח שחל בשבת

שנת תשפ"א לפ"ק

בית הוראה • קופת גמ"ח • ישיבת בין הזמנים • שיעורי תורה ברכים • ישיבת המתמידים • ארגון נשים

רח' האדמו"ר מסדיגורא 26 דמת שלמה ת.ד. 50350 ע"ה"ק ירושלים טלפקס: 02-5711196

לעילוי נשמת הורינו היקרים

האי גברא רבא ויקירא
אוד מוצל מאש ירא וחרד לדבר ה'
הרב החסיד מוה"ר ר' יצחק ז"ל
בן הרה"ח משה ז"ל
נלב"ע בפניא דמעלי שבתא
ט' תמוז תשע"ב

האשה החשובה
מרת מלכה ע"ה
בת הרה"ח שמואל אליעזר ז"ל
נלב"ע כ"ז טבת תשע"ה
רוזנר

ת. נ. צ. ב. ה.

זמנים:

סוף זמן אכילת חמץ.....	10:10
סוף זמן ביעור חמץ.....	11:27
חצות היום והלילה.....	12:44
שעה עשירית.....	3:52
כניסת השבת.....	6:19
מוצאי שבת.....	7:32 ר"ת 8:10

שבת שלפני שבת הגדול (פ' מצורע ז' ניסן)

- א. מנהג הרבה קהילות לומר "יוצרות שבת הגדול" בשבת זו (כי אומרים בהם הרבה דינים הנצרכים לידיעה קודם הפסח, וגם כי בשבת ערב פסח ממהרים לסעודה ואין פנאי לומר יוצרות), וכן כתוב בליקוטי מהרי"ח (ובדרכי חיים שכן נהג בעל "דברי חיים" מצאנז זי"ע).
- ובפמ"ג וא"ר (סי' ת"ל) כתבו שאומרים היוצרות בשבת ערב פסח. ובלוח ארץ ישראל (להגרי"מ טקוצינסקי זצ"ל) כותב שבשנה כזו אין אומרים יוצרות דבשבת הגדול כלל (ולכן מהנכון למנהג הרבה קהילות שאומרים אותו בשבת זו שהקהל יאמר והחזן ישתוק כדי שלא יהיה חשש הפסק, וימנו אחד מהקהל שיעמוד ליד החזן ויסיים קטעי היוצרות).
- ב. מנהג החסידים שאין אומרים "אב הרחמים" בשבתות שלפני פסח (עפ"י שו"ע הרב סי' תכ"ט סעי' ח' ובליקוטי מהרי"ח שכן נוהגים).
- ג. דרשות דשבת הגדול נאמרים בשבת זו (משנ"ב סי' ת"ל סק"ב).

יום חמישי י"ב ניסן

- ד. הבכורים עושים סיום מסכת ביום זה לאחר תפילת שחרית, כנהוג בכל שנה בערב פסח.
- ה. ומי ששכח ביום זה, יסיים או ישמע סיום מסכתא ביום ו'.
- ו. והמדקדקים נוהגים לסיים גם ביום ה' וגם ביום ו' ערב שב"ק.
- ז. בכורים הנוהגים להתענות, התירו להם לטעום מעט בלילה לפני בדיקת חמץ כדי שתהיה דעתם מיושבת לבדוק כדין (חק יעקב ת"ע סק"ד).
- ח. בלילה אור ליום שישי מיד לאחר תפילת ערבית בודקין החמץ לאור הנר, בברכה וככל פרטיה ודקדוקיה שבכל שנה ושנה.
- ט. ובגמר הבדיקה אומר "כל חמירא וכו' דלא חזיתיה" וכו', כבכל שנה.
- י. שכח או טעה ולא בדק בליל שישי יבדוק ביום שישי ובברכה, ויקח נר בידו לבדוק במקומות חשוכים.
- יא. שכח לבדוק גם ביום וכבר נכנסה השבת, יעשה שאלת חכם כיצד ינהג.
- יב. מבדיקת חמץ ואילך יזהרו כל בני הבית שלא לפזר חמץ, ויצניעו החמץ במקום מיוחד ושם יאכלו סעודתם, ובגמר אכילתם ינערו היטב הבגדים ויקנחו הידים והפנים והזקן וכו'.

יום שישי, ערב שבת הגדול י"ג ניסן

- יג. אומרים בתפלה "מזמור לתודה" ולמנצח (והספרדים אין אומרים למנצח כל חדש ניסן, וכן הוא בסידור הרב).
- יד. הבכורים מסיימים מסכתא (או שומעים סיום מאחר) אתמול יום ה', והמדקדקין מסיימים גם היום, וכן מי ששכח לסיים אתמול יסיים היום.
- טו. שורפין את החמץ כבכל שנה עד סוף שעה החמישית (11.27), ואין אומרים "כל חמירא" לאחר שריפת חמץ (אבל נוסח ה"יהי רצון" אומרים).

- טז. כשלא הספיק לשרוף החמץ עד סוף שעה חמישית, יוכל לקיים מצוה זו בשאר שעות היום.**
- יז. מכירת חמץ לנכרי ג"כ מתבצעת לפני סוף השעה החמישית (אלא שנוסח שטר המכירה שונה מבכל שנה, וכן לעניין חלות זמן המכירה מצינו דיעות בפוסקים).**
- יח. ומי ששכח לתת שטר הרשאה לרב עד לאחר שכבר מכרו החמץ לנכרי, יעשה שאילת חכם.**
- יט. יש מנהג שמקורו עוד מימי הראשונים שלא לאכול חמץ לאחר ששרפו החמץ עד שבת (כדי שלא יבואו לטעות בשאר השנים), אך מנהג העולם (עפ"י סתימת כל הפוסקים) שלא להקפיד על חומרא זו, ורק קהלות מועטות קיבלו עליהם חומרא זו.**
- כ. לאחר חצות הולכים לאפית מצות מצוה כבכל שנה, ואומרים הלל בשעת האפיה כבכל שנה (ויש נוהגים לשנות ולומר חצי הלל).**
- אך כיון שאינו ערב פסח ממש, לכן אין צריך לחזר אחר מצות אלו כבכל שנה, וכגון שאינו מצוי בנקל או זמנו דחוק או מחיר המצות גבוה עבורו, ואע"פ שמקפיד על מצות ער"פ בכל שנה ושנה.**
- כא. מותר להסתפר ולקוץ הצפרניים ולעשות כל שאר המלאכות כבכל ערב שבת, ובשערי תשובה כותב בשם המהרי"ל שהמחמיר שלא לעשות מלאכה מחצות ואילך כבכל ערב פסח תבוא עליו ברכה.**
- כב. יש להכין כל צרכי הסדר והתבשילים והמאכלים בערב שבת, כי בשבת אסור להכין כלום לצורך מוצ"ש, ובליל התקדש החג צריך להסב מיד לסדר בלי להתמהמה (ככתוב בשו"ע).**

ולכן:

- מי שבאפשרותו לכך, יערוך עוד בערב שבת את שלחן הסדר על קערותיו וכוסות השתיה ושאר כלי האכילה, וכסאות ההסיבה וכו' יהיו מוכנים ועומדים לצורך מוצ"ש.
- יפרר את החרין ויניחנו בכלי סגור היטב (שלא יפוג חריפותו).
- יבדוק עלי החסה מתולעים.

- יכין המי מלח.
 - יכין את החרוסת.
 - יבשל תפוחי אדמה וביצים לצורך כרפס וקערת הסדר.
 - יצלה הזרוע והביצה.
 - ובל ישכח להפריש חלה מהמצות.
- כג. שכח להכין אחד מהדברים הנ"ל, יעשה שאלת חכם כיצד יעשנו במוצ"ש ליל יו"ט, כי בחלק מהדברים יש פרטי דינים באופן עשייתן ביו"ט.**
- כד. מבשלין כל מאכלי השבת בכלי בישול של פסח, והמאכלים כשרים לפסח ללא חשש חמץ וללא קטניות ושרויה, ובזמנינו יש הרבה משפחות הנוהגות לבשל תבשילי חמץ בכלי חמץ, ומשתמשים בסירים חד פעמיים, וכמבואר להלן בסדר אכילת סעודות שבת.**
- כה. יש לקנות חלות קטנות (בילקעס), כדי שיהיה ללחם משנה לסעודת ליל שבת וב' הסעודות דשב"ק בשחרית, ויכינו חלות בהשערה שיהיה די לאכילת סעודות שבת לכל בני המשפחה ולא מעבר לכך.**

סדר סעודות שבת קודש

- כו. לשון השו"ע (סימן תמ"ד): "משיירין מזון ב' סעודות לשבת זו" (והכוונה על מזון חמץ), נוהגים ישראל מקדמת דנא לקיים כפשוטם, בלי להתחכם בכל מיני מצה עשירה (קמח כשר לפסח שנילוש במי פירות) או מצה מבושלת או מטוגנת, או שרויה במים או במי פירות, או במצות מכונה, לא בליל שבת וכל שכן שלא בשב"ק בשחרית (שלדברי כמה מהפוסקים אסורים חלק מדברים אלו באכילה כל היום כולו), אמנם בסעודת ליל שבת מצינו לכמה מנהגים המקילים באופנים הנ"ל, ויש לעשות שאלת חכם.**

כז. ויש נוהגים להקל במצה עשירה בין בליל שבת ובין בשב"ק בשחרית עד סוף זמן אכילת חמץ, אבל גדולי הפוסקים האחרונים המליצו להמנע מכך (משום כמה טעמים, ואכמ"ל).

כח. סדר אכילת סעודות שבת כן הוא :

אפשרות ראשונה

- **מכינים מערב שבת מקום מסויים בבית או בחצר / מרפסת, או במחסן וכדו' לאכול שם חמץ, אבל לא על גינה או אדמת גינה, אלא על קרקע מרוצפת (כדאיתא בסימן של"ו משום חשש שפיכת משקין או גרעיני פירות על האדמה, וגם כי לא יוכל לטאטא את פירורי החמץ).**
- **וישתדל שיהיה במקום זה שלחן ערוך עם מפה לכבוד שבת.**
- **יקדשו במקום שאוכלים הפת, או לכל הפחות יהיה בחדר סמוך שאפשר לראות משם מקום אכילת הפת (משום "קידוש במקום סעודה").**
- **ונכון שיהיה באופן שיראו הנרות במקום ששם מקדשין (כדאי' ברמ"א סימן רע"א "יתן עיניו בנרות בשעה שמקדש"), אך אינו לעיכובא.**
- **מקדשין על גביע או כוס, אך לא על כוס פלסטיק חד פעמי, אלא בדיעבד ובשעת הדחק.**
- **נוטלין הידים ובוצעים על לחם משנה, ונותנים לכל בני המשפחה לפחות שיעור כביצה ויותר מהחלה (חצי פיתה או חצי חלה קטנה (בילקע) יש בה שיעור כביצה בריווח), ואוכלים זאת במקום המיוחד לאכילת חמץ.**
- **בגמר אכילת החלה, מקנחים היטב הפה והזקן והידיים, מנערים היטב היטב את הבגדים, ועוברים לחדר הכשר לפסח (ואפילו מבית לבית או ממחסן לבית וכדו').**

- **ורצוי מאד שלא יהיה מקום זה בחדר ובשולחן ששם יערכו בלילה את הסדר, שמא לא ניער היטב את בגדיו ויפול חלילה פירור חמץ על השולחן ולא ישימו לב לכך, אך מעיקר הדין אפשרי הדבר, אך יש לזהר ביותר לנער היטב פירורי החמץ לפני שנכנס לשם, ולאחר גמר האכילה לנקות היטב השולחן ולטאטא היטב החדר.**
- **וממשיכים שם אכילת תבשילי השבת בכלים כשרים לפסח, ובלי מצה, ולא במצה עשירה, מבושלת, שרויה במים או מי פרות, או מצות מכונה (ובליל שבת יש מקום להקל בכמה מהאופנים, וכנ"ל).**
- **קניידלע"ך (כשרים לפסח, בכלים חד פעמיים – למחמירים בשרויה), אפשר להקל עד סוף זמן אכילת חמץ, ולאוכלים שרויה - עד שעה עשירית.**
- **בגמר אכילת תבשילי השבת, חוזרים למקום אכילת הפת ומברכים שם ברכת המזון (כי פת הוא מדברים שצריכים ברכה לאחריה במקום אכילתה) ואם רואים ממקומם את מקום אכילת הפת, אין צריך לחזור ויכולים לברך שם.**
- **והמדקדקים יקפידו בכל ענין לחזור בסוף סעודתם למקום אכילת הפת, ולאכול עוד קצת פת ולברך שם ברכת המזון (משום חשש ברכה לפנייה על התבשילים שאוכל שלא במקום הפת, מדין עקירת השלחן, וגם משום שנוהגין שיהיה ברהמ"ז במקום שנשאר פת על השלחן כדי שיהיה לברכה על מה לחול, וכמ"ש בשו"ע או"ח סי' ק"פ).**

אפשרות שניה

- **בזמנינו שיש קערות וצלחות וסכו"ם חד פעמי, אפשר להעביר ולערוך את כל תבשילי השבת (שהתבשלו כשר לפסח בסירים של פסח, ומונחים על בלעך או פלטת שבת של פסח) לקערות חד פעמיות (אבל לא יערה את התבשילים מכלי הפסח ישירות לכלי חמץ), ולאכול את כל תבשילי השבת במקום שיחדו לאכילת פת, ובמפת ניילון חד פעמית הפרוסה על השולחן.**

- בגמר האכילה מניחין צלחות האכילה החד פעמיים והסכו"ם ופירורי החמץ וכו' בתוך שקית ניילון, ומהנכון להתיז לתוכה קצת חומר פוגם (חומר ניקוי כלשהו, אבל לא אקונומיקה כי עושה חורים בניילון) וינער מעט את שקית האשפה, ואח"כ יזרוק לאשפה (כי הרי כאן בארץ ישראל הם תחת בעלות יהודים),
- אמנם המקילין להשליך לפח האשפה בלי להתיז לתוכה חומר פוגם, יש להם על מי לסמוך, ואין לגעור בהם.

אפשרות שלישית

- מבשלים את כל תבשילי השבת בסירים של חמץ, וכרגיל בכל שבתות השנה עם מוצרי חמץ וקטניות, ומערין בערב שבת את התבשילין לסירים חד פעמיים (וכהיום יש אפשרות לבצע גם את הבישול עצמו בסירי בישול חד פעמיים), ומניחים אותם על בלעך או פלטת שבת של חמץ הנמצא בחדר או במחסן הנמכר לגוי, ולאחר הסעודה זורקים את הסירים ואת כל כלי האכילה החד פעמיים לפח האשפה (וכפי המתבאר לעיל ב'אפשרות שניה'), ובמוצאי יו"ט ראשון רשאי ליכנס לחדר ההוא כדי לנתק את התקע של הפלטה או לכבות את האש שבכיריים, ולצאת מיד.
- ולנוהגים כפי אפשרות זו, יש להם ליזהר מאד לסיים את כל סעודת השבת לפני סוף זמן אכילת חמץ, וכמו כן אלו שיש להם כתרים שתלים או סתימות בשיניים, יקפידו שלא לאכול את התבשילים שיש בהם חמץ כשהם חמים יותר מדאי, וכדלהלן.

כט. מי שלא נשאר לו שני חלות שלימות ללחם משנה, יוכל לצרף מצה (שאינה ממצות מצוה שנאפו בערב פסח, שהם מוקצה) ללחם משנה, ותהיה עטופה היטב ומיד יחזירנה למקומה.

ל. יש לציין כי אלו המונעים עצמם בשבת זו מלאכול פת, בתואנה שקשה להם לשמור שלא יתפזרו פירורי חמץ על ידי הילדים וכדומה, ואוכלים ושבעים משאר תבשילים הכשרים לפסח, לא טוב הם עושים, לימנע מלקיים מצות אכילת סעודות שבת בפת דייקא, שלשיטת הט"ז (סימן תרע"ח סק"ב) ועוד פוסקים חיובה מן התורה, ומדרבנן לדברי הכל יש

חיוב בפת, אלא יש לנהוג כפי שנהגו בכל הדורות וכפי סתימת הטור והשו"ע לשייר פת לסעודות שבת זו, וישמור עצמו ואת בני ביתו שלא יתפזרו פירורים, ושומר מצוה לא ידע דבר רע.

לא. מי שיש לו שתלים, שיניים תותבות או כתרים וסתימות, יקפיד לא להכניס חמץ חם לפיו מיום שישי בבוקר (10: 10), 24 שעות לפני סוף זמן אכילת חמץ (כגון: לאקשין קוגל, מרק חם עם אטריות, כוס משקה רותח עם עוגה ובסקויט, וכן יי"ש חמץ (ויסקי) או עם חלה וכדו').

לב. ולכן אלו הנוהגין כאפשרות השלישית דלעיל ואוכלים תבשילי חמץ בשבת זו, יזהרו לא להכניס לפיהם את החמין (טשולנט) כשהוא רותח שהיד סולדת בו, אם יש להם שתלים כתרים סתימות או שיניים תותבות.

שבת קודש שחרית עד סוף זמן ביעור חמץ

לג. משכימין לקום כדי להספיק לגמור התפילה ולאכול סעודות שבת לפני סוף זמן אכילת חמץ.

לד. ומי שתקפתו שינה וקם מאוחר זמן מועט לפני סוף זמן אכילת חמץ (10: 10), אם יש לו שהות לומר ברכת התורה, ברוך שאמר, ישתבח וברכות ק"ש, ושמו"ע דשחרית, יעשה כן, ולאחר מכן תיכף ומיד יקדש ויאכל כביצה פת, ואח"כ ישלים קטעי התפילה שהחסיר ויתפלל מוסף, וישלים סעודתו.

לה. ואם מחמת קוצר הזמן לא יספיק להתפלל גם באופן המתבאר, אין לו היתר לאכול קודם התפילה, וגם כי לפני התפילה לא חלה חובת סעודה כלל, ואין מקיים בזה מצוה, אלא יתפלל ואח"כ יקדש על היין וישתה עוד כוס כדי לקיים 'קידוש במקום סעודה', ויקיים מצות עונג שבת על ידי מיני פירות ותבשילים של פסח, (ורק החלוש או החולה, אשר מחמת בריאותו צריך לאכול פת, מותר לו לאכול קודם התפילה, לפני סוף זמן אכילת חמץ).

- לו. **ויש הכותבים שבשעת הדחק אפשר להסתמך על סוף זמן אכילת חמץ**
דהגר"א ובעל התניא (10:41), אך אין להקל בלי הוראת חכם.
- לז. **מנהג ירושלים שלא לומר יוצרות דשבת הגדול בשבת זו.**
- לח. **מפטירין "וערבה" כמו בכל שבת הגדול.**
- לט. **מיד אחרי התפילה מזדרזין לאכול סעודת שבת, וכפי הסדר המפורט לעיל**
(בסדר סעודות שבת).
- מ. **כתוב במשנ"ב (סימן תמ"ד סק"ח בשם המג"א ועוד אחרונים, ושכן נהג**
הגר"א, וכן נהגו רבים מגדולי הדורות) לחלק הסעודה לשתיים, דהיינו
שיאכל הדגים והביצים בסעודה ראשונה, (משום שיש לכבד סעודה שניה
דשבת, שהיא העיקרית, יותר מסעודה שלישית, כמבואר בפוסקים. וכן כי
אם יאכל הביצים לאחר הנטילה השניה, אם יכינו אותם לפני הנטילה
הראשונה יש חשש בורר שלא סמוך לסעודה), ויברך ברהמ"ז, ויעשה
הפסקה קטנה (כגון שיצא החוצה או לחדר מדרגות לכמה דקות), ויחזור
ויטול ידיו ויבצע על לחם משנה לשם סעודה שלישית, ויאכל החמין וכו'
(ויש המהדרין לאכול שוב מעט דגים) ויברך ברהמ"ז.
- מא. **נשים וקטנים אינם צריכים לחלק הסעודה לשתיים, ומקצת קהילות לא**
נהגו כלל בחלוקת הסעודה, אלא יוצאים ידי חובת סעודה שלישית אחר
הצהריים במיני תבשילים ובדברי תורה וזמירות.
- מב. **כיון שיש סברא לומר שלאחר סוף זמן אכילת חמץ יתחייב לברך על כל**
המאכלים שאוכל, כי שוב אינם טפלים להפת, לכן נכון לסיים את כל
הסעודה עד סוף זמן אכילת חמץ, ואם רואה שלא יספיק, וכשמגיע סוף
זמן אכילת חמץ הוא עדיין באמצע סעודתו, טוב יעשה אם יברך שהכל על
מאכל שאינו בא מחמת הסעודה (כגון סוכריה או שוקולד וכיוצא בזה),
ויאכל פחות מכשיעור, ויברך "בורא פרי אדמה" על פרי אדמה שאינו בא
מחמת הסעודה (כגון בננה, מילון, אבטיח, וכיוצא בזה), ויאכל פחות
מכשיעור, ויכוין לפטור את המשקין והמאכלים שיאכל בהמשך הסעודה,
ולא יאכל מיני לפתן לקינוח ותענוג (כי יש בהם חשש חיוב ברכה לאחריה,
שמא אינו נפטר בברהמ"ז).

ויכול לעשות עצה זו גם לפני שנוטל ידיו לסעודה, שיקח איזה מאכל או משקה שברכתו שהכל, ועוד מאכל שברכתו בורא פרי האדמה, ויאכל מהם פחות מכשיעור ואח"כ יטול ידיו ויאכל סעודתו.

יש מהמדקדקין החוששים שגם קודם שעבר זמן אכילת חמץ, שמא העקירה ממקום למקום הרי זה כסילוק מן הפת, ולכן נוהגין שמיד בגמר אכילת הכביצה פת מברכין ברהמ"ז, ואחר כך עוקרין ממקומם למקום אחר, וממשיכים בתבשילי שבת בברכה לפנייהם ולאחריהם.

ואם אוכל התבשילים כשהוא עדיין לפני ברהמ"ז צריך לחזור בסוף סעודתו למקום אכילת הפת ושם לברך, ואם רואה ממקומו את מקום אכילת הפת א"צ לחזור ויכול לברך במקום אכילת התבשילים (וכנתבאר לעיל באפשרות הראשונה).

אמנם מי שאינו מקפיד על כל חומרות אלו, אין גוערין בו כי יש לו על מי לסמוך.

מג. כשמגיע סוף זמן אכילת חמץ (10:10) אפילו הוא עדיין באמצע הסעודה, ירחוץ ידיו וישטוף פיו וינקר שיניו, כי אולי יש שם חמץ, ויכול להשתמש בקסמי שיניים ובזהירות שלא יהיה פסיק רישא של הוצאת דם, ורשאי לנקות פיו גם במברשת שיניים עם קצת לחלוחית מים (ולא הרבה מים עקב איסור סחיטה), ובלא משחת שיניים.

מד. כשהולך ומתקרב סוף זמן ביעור חמץ (11:27) יזדרז להוציא לפח האשפה את כל כלי האכילה החד פעמיים (וכפי שנתבאר לעיל אות ל"א) וינער היטב את בגדיו ופאותיו וזקנו, ויטאטא היטב את המקום שאכלו שם חמץ, וישליך הפירורים לבית הכסא.

לאחר מכן ינער את המטאטא על גבי הבית הכסא או ברשות הרבים, ויניח המטאטא במקום הנמכר לנכרי (ויכינו מטאטא חדש לפסח).

מה. מהנכון לשייר כזית חמץ בעין, ולבערו על ידי שיפררו לחתיכות קטנות (ואין בזה משום איסור טוחן) ויזרקנו לבית הכסא, ויכוין לקיים בזה מצות תשביתו על ידי כילוי לגמרי מן העולם.

מו. אסור לשטוף את הרצפה במים, ואם דבוק לכלוך, יוכל לשפוך מים רק על גבי המקום המלוכלך, ולאסוף המים במקל גומי, או להבליע המים במטלית גדולה המיוחדת לכך ובזהירות שלא לבוא לידי סחיטה.

ועל ידי נכרי יש להקל בכל גווני לשטוף את הבית, אך לא יאמר לו לעשות עם מטלית, ואם מעצמו עושה לית לן בה.

מז. אחר שגמר לבער את כל החמץ מביתו ומרשותו, כשעדיין לפני סוף זמן ביעור חמץ בשעה 11:27 (ויזהר בזה מאד), יאמר "כל חמירא" וכו' כפי הנוסח שאומרים בכל שנה לאחר שריפת חמץ, (ויש הנוהגים לומר גם ה'יהי רצון' שאומרים אחר שריפת חמץ כנדפס בסידורים, אך רבים נמנעים מכך עקב אי אמירת תחנונים בשבת).

סדר יום שבת קודש לאחר זמן הביעור עד ליל התקדש החג

מח. אם אירע ומצאו חמץ בבית, אסור לטלטלו ממקומו ולהוציאו מביתו (ואף לא על ידי מטאטא או כף אשפה וכדומה, וגם לא על ידי דחיפה ברגל), והוא מוקצה גמור, אלא יכפה עליו כלי (או יכסנו במטלית או מגבת וכיוצא בזה), עד מוצאי יו"ט ראשון, ואז יבערנו, ועל ידי נכרי מותר לטלטלו ולהוציאו מהבית.

מט. אסור לאכול מצה עשירה וכל מאכל אחר שיש בו מצה או קמח מצה, כמצה מבושלת, מטוגנת, שרויה, במי פירות או מים, ולתינוקות עד גיל 4 אפשר להקל לתת לאכול אפילו מצה ממש (ויש מתירים לתת מצה עשירה (קמח שנילוש במי פירות) עד גיל 7).

נ. ואלו האוכלים שרויה רשאים לאכול קניידלע"ך עד שעה עשירית.

נא. לאחר זמן אכילת חמץ אסור לאכול תבשיל שנתבשל בכלים של חמץ, אפילו אין בתבשיל כלל חמץ וקטניות.

נב. בשעות שבין חצות (12:44) לשעה עשירית (3:52) אוכלין שוב חמין ומיני פירות וכדו' לשם סעודה שלישית, ואף אלו שחילקו הסעודה בבוקר ינהגו כן, ומזמרים זמירות דסעודה ג'.

נג. יש המדקדקין להתפלל מנחה לפני האכילה הנ"ל, כדי שיהיה סעודה שלישית לאחר מנחה, כי עפ"י הזוה"ק והמקובלים כן צריך להיות הסדר (ואלו המקפידים לא להתפלל מנחה גדולה, מתפללין מנחה קטנה, ואחר כך יאכלו רק מעט, וכדלהלן).

אך מנהג העולם שלא להקפיד בזה, ומתפללים תפילת מנחה כהרגלם בכל שבת.

נד. משעה עשירית (3:52) ואילך אם רוצה לאכול (או שלא הספיק לאכול לשם סעודה שלישית לפני שעה עשירית) יאכל רק מעט, וכלשון השו"ע (סימן תע"א סעי' א') "משעה עשירית וכו' אוכל מעט פירות או ירקות אבל לא ימלא כריסו מהם".

נה. משעה עשירית ואילך אין לשתות יין כלל, ואפילו אוכל אז סעודה שלישית ונוהג תמיד לשתות יין בסעודה זו (כהרמב"ם), ויש שמנעו עצמם משתיית יין אפילו מעט מחצות היום ואילך, ועוד מצינו קפידא שלא לאכול כל היום חרוסת וחסה וחריון, כשם שאמרו באכילת מצה, כדי שיאכל מצוות אלו בלילה לתיאבון.

נו. אומרים "עבדים היינו" עד "לכפר על כל עוונותינו" כבשבת הגדול בכל שנה (משנ"ב ת"ל סק"ב), ובמנהגי ער"פ שחל בשבת (להגרי"ח זוננפלד זצ"ל) כותב שאין אומרים עבדים היינו בשנה כזו, ולהגר"א זי"ע גם בשאר השנים אין אומרים.

נז. אסור להכין בשבת שום דבר לכבוד יו"ט, לכן אסור לערוך את שלחן הסדר, ורק על ידי נכרי אפשר להקל.

- **להחליף הבגדים לכבוד יו"ט – אסור, אך אם חושש לפירורי חמץ יוכל להקל בזה, ובפרט שמחליף כבר בחצות יום השבת שנהנה מהם עוד בשבת.**
- **לישן מותר אף שכוונתו שיהיה לו כח בליל החג, אך לא יאמר בפיו שישן עקב כך.**
- **ולטבול בשב"ק אחה"צ לכבוד יו"ט יש המתירים בלא לומר שזה לכבוד יו"ט, ואנשי מעשה נוהגים לטבול בליל החג לפני עריכת הסדר.**

מ מוצש"ק – ליל התקדש החג

- נח. **אומרים בתפלה "ותודיענו", ואם שכח אינו חוזר.**
- נט. **יש להזהיר הנשים שלא יכינו ויסדרו צרכי החג, וכל שכן שלא יתעסקו בבישול ולא ידליקו נרות (מנר הדולק מערב שבת) עד שיגיע זמן מוצאי שבת, ויאמרו "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" או יתפללו תפילת ערבית.**
- ס. **כמו"כ יש להזכיר לנשים שלא יברכו בקידוש 'שהחיינו', כיון שכבר מברכות בהדלקת הנרות.**
- סא. **נוהגים לקרב נר אחד לשני (מנרות יו"ט) בשעת ברכת 'בורא מאורי האש', ונכון להקפיד שלא יקרב הנרות יותר מדאי, אלא רק ראש הלהבות יגעו זה בזה, ויש שאין נוהגין לקרב הנרות (ואפשר להשתמש בנר יקנה"ז).**
- סב. **ברכת 'בורא מאורי האש' נכון שלא יברכו הנשים לעצמן אלא ישמעו מבעליהן, אבל ברכת המבדיל יכולות לומר בעצמן (לאלו הנוהגים שהנשים מקדשות לעצמן בלחש יחד עם בעליהם), ולשתות אח"כ הכוס.**
- סג. **טעה וסיים "המבדיל בין קודש לחול", ועבר תוך כדי דיבור או הפסיק בשיחה, צריך לחזור ולהבדיל.**

ונזכה לאכול מן הפסחים ומן הזבחים שיזרק דמם על קיר מזבחך לרצון

לעילוי נשמת

הני גברי יקירי מחשובי אנשי קהילתנו,
אנשי מופת מורמים מעם, הלא הם:

הרה"ח רבי פינחס ב"ר דוב מרדכי דסקל ז"ל
נלב"ע כ"ז אדר תש"פ

הרה"ח רבי יעקב ב"ר אליהו חיים ישעי' קיל ז"ל
נלב"ע ח"י שבט תשפ"א

הרה"ג רבי אברהם יוסף ב"ר דוב דייוויס ז"ל
נלב"ע כ"ג שבט תשפ"א

ת נ צ ב " ה

